

LNB PRESES APSKATS
12-03-2021

Sagatavoja:
INFORMĀCIJAS PAKALPOJUMU UN SBA NODAĻA
UZZIŅU UN INFORMĀCIJAS CENTRS

Trimdas archivālijas Latvijas Nacionālās bibliotēkas Alekseja Apīņa Reto grāmatu un rokrakstu lasītavas krājumā

Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) A. Apīņa Reto grāmatu un rokrakstu lasītavas krājuma rokrakstu daļā glabajas aptuveni 1300 inventāra vienības – dažādas 20. gadsimta otrās pusēs latviešu trimdas izceļsmes archivālijas: sarakstes materiāli, personiskie dokumenti, dienasgrāmatas, materiāli par trimdas politisko un sabiedrisko organizāciju un latviešu uzņēmēju darbu. Šie materiāli atrodas 29 personālajos rokrakstu fondos, kā arī citos tematiskajos rokrakstu fondos. Pie šāda veida materiāliem pieder, piemēram, rakstnieku Valentīnes Lasmanes, Jāna Klidzēja un Jāņa Jaunsudrabīni sarakste ar tautiesiem trimdā, kā arī Dzintara Soduma sastādītie komentari un liecības par Džeimsa Džoisa darba "Uliss" tulkošanu un izdošanu.

Trimdas politisko darbību raksturo Brūno Kalniņa biografijas materiāli un dokumenti par LSDSP darbību Zviedrijā 1950.–1990. gados. Ar latviešu literātu un politiku darbu trimdā saistītie materiāli atrodami arī LNB Retumu krājuma izveidotajā sociāldemokrātu valsts vīra Fēliksa Cieļēna rokrakstu fondā (šifrs RXA397) un literātūrzinātnieka Rolfa Ekmaņa fondā (šifrs RXA357), kur ietilpst arī dokumenti par radiostacijas "Radio Brīvā Eiropa" latviešu redakcijas darbu. Materiāli par koja un

biedrības "Dziesmuvara" darbību trimdā iekļauti rakstnieces Melānijas Vanagas fondā (šifrs RXA295, vienības nr. 72 – 74). 1999. un 2000. gadā LNB saņēma Latviešu bēglu nometņu dokumentāro materiālu kollekciju par 1945.–1949. gadu (šifrs RXA353).

Trimdas izceļsmes archivālijas LNB saņēmusi kā privātpersonu vai trimdas organizāciju dāvinājumus jau kopš 1991. gada, un vairāki rokrakstu fondi joprojām tiek papildināti, piemēram, architekta Gunāra Birkerta fonds, kā arī tiek sanēmti jauni dāvinājumi. 2001. gadā LNB saņēma no Daugavas Vaganu fonda izveidotās Latviešu kultūras vērtību krātuvēs "Straumeņi" Lielbritānijā prāvesta Rin-

goda Mužika 16.–19. gs. attēlizdevumu un karšu kollekciju, kas tika iekļauta Retumu krājuma tematiskajos fondos.

No bagātīgā trimdas izceļsmes archivāliju klāsta var atzīmēt apjomīgakos personālos fondus: grāmatizdevēja Mīkelā Goppera fondu (šifrs RXA393, fonds satur 409 inventāra vienības), politiķa Žaņa Unāma fondu (šifrs RXA366, 289 vienības), teologa un vēsturnieka Haralda Biezā fondu (šifrs RXA263, 881 vienība); 2020. gadā tika pabeigta fondu materiālu apstrāde un ieviešana krātuvē, bibliotēku darbinieka Adolfa Sprūdzā fondu (šifrs RXA378, 134 vienības) un rakstnieka Gunara Janovska fondu (šifrs RXA440, 108 vienības), kas ietver apjomīgu saraksti ar

trimdas latviešu kultūras darbiniekiem.

Arpus fondiem šobrid atrodas 2019.–2020. gadā dāvinājumā saņemtie dzēznieces Velta Snikeres personiskās sarakstes materiāli un dokumenti (kollekcijas veidošana turpinās). 2020. gadā LNB Retumu krājumā sāka veidoties t.s. hibrīdfondi, kuros ietilpst gan papīra dokumenti un atteli (zīmējumi, fotogrāfijas u.c.), gan digitāli radītās archivālijas. Šai kategorijai pieder divi jaunākie archivāliju dāvinājumi, kas tika saņemti 2020. gada nogālē: tie ir LU mecenātā Gunta Bērziņa dāvinātie materiāli, kas apkopoti Gunta un Laimas Bērziņu fondā, un filologa Kārļa Dravīga fonā apkopotie materiāli par viņa dzīvi un darbu.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu krājuma komplektēšanas mērķis ir izveidot universāla satura ie-spējamību pilnīgu Latvijas un latviešu dokumentāru mantojuma krājumu tā saglabāšanai un izmantošanai pētniecībā. Krājuma mērķauditorija galvenokārt ir zinātnieki, akadēmiskā sabiedrība, studenti, muzeju un archīvu speciālisti, novadpētnieki, kā arī ikviens persona, kurais interesēs saistās ar Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma izzināšanu.

Krājuma rokrakstu daļā tiek komplektēti ar Latvijas territo-

riju un sevišķi ar latviešu kultūras saistītas kultūrvēsturiski nozīmīgas archivālijas (ari digitāli veidoti teksti un attēli), organizāciju vai personu radītie materiāli, kam ir nacionāla mēroga nozīme.

LNB rokrakstu krājuma saturs ir universāls, vērstās uz Latvijas kultūrtelpas izpētes avotu vākšanu un glabāšanu.

Izplatītākie archivāliju veidi LNB Retumu krājumā

1. Dažādu nozaru darbu ne-publicēti manuskripti, publicētu darbu manuskripti. 2. Rokraksta grāmatas, to noraksti. 3. Dailjrādes materiāli (piezīmes, izraksti, melnraksti). 4. Sarakstes materiāli. 5. Biografiski materiāli (personiski, darbību apliecinōši), dokumenti. 6. Fotogrāfijas un citi vizuālie materiāli. 7. Audio-materiāli. 8. Apbalvojumi un piemiņas lietas. 9. Digitāli radīti, satura un kultūrvēsturiskās vērtības ziņā krājuma profilam atbilstīgi personālarchīvu un institūciju izceļsmes materiāli.

Sazinieties – Mārtiņš Mintauts, LNB Alekseja Apīņa Reto grāmatu un rokrakstu lasītavas vadītājs, Latvijas Nacionālā bibliotēka Mūkusalas iela 3, Riga, Latvija, LV-1423 retumi@lnb.lv Tālr.: 00 371 67716025

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

Avots: Laiks

Datums: 30-01-2021

Skaļās lasīšanas sacensības

Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padomi arī šajā gadā turpina Skaļās lasīšanas sacensības, aicinot piedalities 5. klases skolēnum. Lai pieteiktu savu dalību sacensībām, Ventspils un novada skolu audzēknji, pedagoģi un skolu bibliotekāri aicināti sazināties ar reģiona kuratori Vitu Ozolu (e-pasts: vita.ozola@ventsipils.lv). Konkurss norisināsies trīs kārtās: vietējās sacensības tiešsaistē, reģionālais fināls un nacionālais fināls. Plānots, ka nacionālais fināls notiks 25. septembrī Gaismas pilī, un tā laikā tieks izraudzīts valsts lasīšanas čempions. Šogad Skaļās lasīšanas sacensības norisināsies jau ceturto reizi. Atgādinām, ka pērn nacionālajā finālā 2. vietu ieguva Ventspils reģiona pārstāvē – Dita Siliņa no Zūru pamatskolas.

Avots: Ventas Balss

Datums: 05-03-2021

Grāmatas novērtē arī pandēmijas laikā

DARBS ATTĀLINĀTĀ REŽĪMĀ

INESE ELSINA

Ārkārtējās situācijas apstākļos Madonas novada bibliotēkas bērnu literatūras nodaļa aktīvi strādā un priečas par lasītājiem, kuri bibliotēku nav aizmirsuši un, ievērojot sanitāro protokolu, nāk pēc grāmatām.

Lasāmvielu pasūta attālināti

— Daudzas jaunās gimenes grāmatas pasūta attālināti, tad sagatavojam pasūtījumu, sameklējam grāmatas, noliekam, un viņi tās paņem, — darba specifika izmērā Madonas novada bibliotekas bērnu literatūras nodaļas vadītāja Liga Filippova. — Uzkrāvēšanās laiks bibliotēkā tādējādi tiek samazināts līdz minimumam. Joti ņēl, ka šobrīd nevar notikt klātienes pasākumi — mazie bērni joti ilgojas pēc laika, ko varētu pavadit bibliotēkā. Satiekot gimenēs, kuras vienmēr bijušas aktīvas un bibliotēku apmeklējušas, pirmsais jautājums pat uz ielas vai veikalā ir: „Vai mēs varam iet pie jumta padzivīties?” Izrādās, ne tikai mums kā darbiniekiem, bet arī bērniem joti pietrūkst klātienes tilķšanos, emociju, savstarpējās domu apmaiņas.

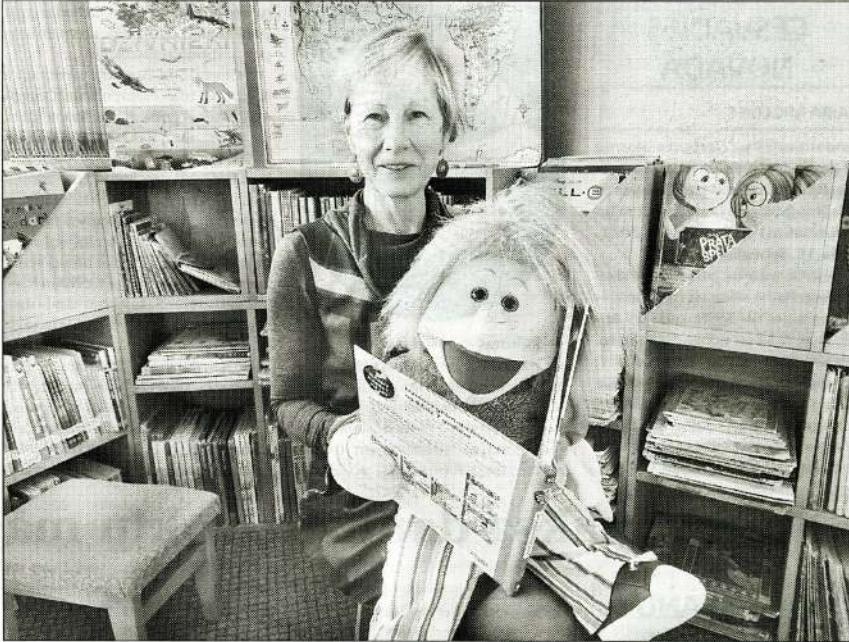
Bērnu uzrunā lelle Šarlote

— Bērus, protams, uzrunājam arī attālināti, — turpina bibliotekas darbiniece. — Mūsu lielais palīgs ir lelle Šarlote, ar viņas atbalstu pulcinām bibliotekās uzticīgo auditoriju. Šarlote ir bibliotekas publiskais tēls, kas bērniem un arī pieaugušajiem joti patīk. Februāri sociālajos tīklos Šarlote noslēja jaunāko grāmatu apskatu. Šogad bibliotekai bija pirmsāk lieklākais grāmatu iepirkums, un tad nu trīs isov video Šarlote dažādām vecuma grupām atlāja šo grāmatu saturu. Lielis prieks, ka pēc šiem video apskatiem divu dienu laikā uz visām jaunajām grāmatām bija pasūtījums, grāmatas tika izņemtas un tiek lasītas. Tas vienā pārēja, ka Šarlotes video tiek skatīti un ir joti aktuāli.

Ierunājoties par norisēm martā, Līga Filippova atklāj, ka šajā mēnesī Šarlote stāstīs par jaunajām grāmatām reģiona un pašvaldību skolu bibliotēku darbinieku tiešsaistes seminārā. Tas notiks 10. martā.

Skaļas lasīšanas sacensības

Tā kā Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padomi Šogad turpina Skaļas lasīšanas sacensības, 5. klašu skolēni visā valstī aicināti gatavoties pirmās kārtas konkurs-

Madonas novada bibliotekas bērnu literatūras nodaļas vadītāja Liga Filippova un iestādes publiskais tēls — lelle Šarlote.

Foto no bibliotēkas arhīva

sam, sadarbojoties ar savu skolu vai bibliotēku.

Sacensībām piemērotu lasāmvielu dalībnieki gan var atrast „Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” grāmatu kolekciju, gan tās var būt sen aizmirstas un iemīlotas grāmatas vai arī tikko iznākuši darbi.

Sarežģītajā pandēmijas laikā bibliotekās darbu turpina, tāpēc lasīšanai nav skēršļu. Piedaloties Skaļas lasīšanas sacensībām, skolēniem tiek doti brīnišķīga iespēja klūt par lasīšanas čempionu un konkurēt vietējā, reģionālā un varbūt valsts līmeni. Sacensību fināls plānots 25. septembrī Gaismas pili, tā laikā tieks izraudzīts valsts lasīšanas čempions. Ja pulcēšanās noteikumi to ļaus, uz finālu tieks uzaicināta viena klase.

Savukārt šobrīd 30 reģionālie kuratori palīdz sacensībām notikt pirmajās kārtās: vietējā limeni tiešsaiste (februāris—maisjs) un reģionālajā finālā (aprīlis beigas—vasaras). Skolēni, skolotāji ir aicināti sazināties ar sava reģiona kuratoru, lai pieteiku tu darbu sacensībām. Madonas reģiona Skaļas lasīšanas sacensību kuratore ir Līga Filippova.

Pieteikums līdz 15. martam

— Latvijā un arī Madonā Skaļas lasīšanas sacensības notiks ceturtā reizi, — precīzē Līga Filippova. — Tā kā 5. klašu skolēniem mācības klātienē nenotiek, skolotāju un skolas bibliotekāru uzdevums ir līdz 15. martam pieteikt konkursam dalībniekus no Madonas novada. Ja kāds no bērniem vēlas konkursā piedalīties „pa tiešo”, viņš sevi var pieteikt arī individuāli pats, sazinot-

ties ar Madonas novada bibliotekas bērnu literatūras nodaļu. Katram dalībniekam nosūtīsim saiti, uz kuru viņam būs jāatlāt video. Trīs minūšu garo video bērns sagatavos mājās, pasakot, kāda autora fragmentu no kādas grāmatas viņš lasīs, kāpēc to izvēlējies, un tad noslēdot šo fragmentu. Atsūtītos video vērtēs žūrijas komisija attālināti un izvirzis līdz trim dalībniekiem no novada uz reģiona sacensībām. Doma ir tāda, ka Madonas reģiona sacensības, kurās piedalīties apkārtējo novadu dalībnieki, notiks jūnijā klātienē Madonas bibliotekās zājās zonā. Protams, tas ir gadījumā, ja situācija valstī to pieļauj. Je ne, rikosimies līdzīgi kā pagājušajā gadā, kad bijām pirmie valsti, kuri reģiona konkursu rīkojām attālināti. Mums bija pirmsais attālinātā Skaļas lasīšanas konkursa uzvarētājs — Patriks Brüders, kas septembrī braucia uz Rīgu un mūsu reģionu pārstāvēja konkursa nacionālajā finālā.

Gatavojas Digitālajai nedēļai

Martā Latvijas publiskajās bibliotekās tradicionāli notiks Digitāla nedēļa, kad interneta tiešraidiņos visos Latvijas reģionos būs iespējams pārbaudīt savas digitālās prasmes pašnovērtējuma testos un konkursos.

— Mēs Digitālās nedēļas ietvaros gatavojam divus konkursus, — atklāj bērnu literatūras nodalas vadītāja. — No 21. marta piedāvāsim konkursu pusaudžiem „Atrodī vai atpazīsti!”, un jauniešiem esam sagatavojuši konkursu „Kas meklē, tas atrod”. Visu nedēļu skolēni varēs pārskatīt jautājumus un iesūtīt atbildes. Protams, pareizo atbilžu snie-

dzējim būs arī pārsteiguma balvas. Iespējams, tiešsaistes aktivitātes skolēnus ir nedaudz nogurdinājuši, bet Digitāla nedēļa prasa savu. Neskatoties uz to, ka gandrīz gadu viss notiek attālināti, ir jutams, ka ne visi prot likt lietā digitālus iemānas. Lai uzmundrinātu un atslēgtos no mācībām, aicināsim jauniešus piedalīties konkursos.

Attālinātie piekļuves kodi

Ne tikai bērus un gimenēs, bibliotēka aicina arī pieaugušos un seniorus izmantot iespēju saņemt attālinātos piekļuves kodus un pastūt grāmatas attālināti. Attālināti un bez maksas savās mājās esam aicināti lietot arī bibliotekas datu bāzes. — Bez tam ikviens var lasīt arī e-grāmatas, — piebilst Līga Filippova. — To var darīt ar saņemto piekļuves kodu, un ik trešdienu to kālasts tiek papildināts. Katrā ziņā lasītāja skaita, kuri lasa bezmaksas e-grāmatas, ir palielināties. Ir tikai viens nosacījums — e-grāmatas nav pieejamas bibliotēkas parādnīkiem.

Bibliotekāre piebilst, ka e-grāmatu klāstā ir tādas, uz ko grāmatu krātuvē ir rinda, līdz ar to pieprāsītās grāmatas var atrast un izlasīt e-vide.

— Protams, ir jābūt atbilstošiem digitālajiem rikiem — datoram, telefonam, planšetei, lai lasītu e-grāmatas, un vēl — drukātu grāmatu ir ar savu smaržu, apjomu, šarmu — daudzi ir nogurusi no ekrāniem un prieķšroku tomēr dod tradicionāli izlozītās lasīmvielai, — novērojumos dalās Līga Filippova. — Esam jau pieņēmuši, ka mūsu apmeklētāji ir joti dažādi. ■

Jēkabpils pilsētas bibliotēkas bērnu literatūras nodaļai – jurģi

Bērnu bibliotēka darbu jaunās telpas sāka vakar. Tās darbinieki un daudzi lasītāji ar nepacietību gaida, kad iestāde varēs strādāt bez ierobežojumiem.

D. GAGUNOVA foto

JĀNIS APĪNIS

Šo gadu Jēkabpils pilsētas bibliotēka aizvadis savas 100-gades noskanās un vairāku lielu pārmaiņu iespāidā. Pirmkārt jau jāmin, ka bērnu literatūras nodaļai šonedēļ ir jurģi – no telpām Pasta ielā 39 tā ir pārcelta uz bijušo bankas ēku Pormajā ielā 11, kur vakar oficiāli sāka darbu un vēra durvis apmeklētājiem.

Bibliotekās vadītāja Renāte LENŠA stāsta, ka pārceļšanās uz jaunajām telpām un iekārtošanā tajās intensīvi notika pagājušonedēļ un šīs nedēļas pirmajā pusē. – Bērnu bibliotēkai būs ne tikai jauns aprīkojums un mēbeles, kas ir atbilstošas bērnu vecumam un dažādām citām prasībām, bet arī jauns nosaukums. Oficiāli tā saukties Jēkabpils pilsētas bibliotēkas Bērnu un jauniešu apkalpošanas nodaļa. No ceturtdienas tā strādā tādā pašā režīmā kā visas grāmatu krātuves, ievērojot ārkārtējās situācijas prasības un nosacijumus, – stāsta Renāte Lenša. Bibliotēka atrodas bijušās bankas ēkās 2. stāvā. Tur izvietota lasītava, abonementa nodaļa, atsevišķa telpa pirmskolas bērniem u. c. Pašlaik darbojas abonements, kas nozīmē, ka apmeklētāji var izvēlēties grā-

Pilsētas bibliotēkā izveidotā izstāde fotogrāfijās un dokumentos stāsta par tās vēsturi 100 gadu garumā.

R. LAGUNA foto

matas un tās izņemt.

Renāte Lenša pastāstīja, ka pārmaiņas gaida arī lielo bibliotēku, un tās būs saistītas ar plānoto Jēkabpils tautas nama rekonstrukciju. Atkarībā no tās sākuma mājvieta būs jāmaina arī bibliotēkai, pārceļoties gan uz Pormāju ielu, gan uz bijušajām bērnu nodalas telpām Pasta ielā, kur varbūt varētu iekārtot telpas grāmatu apstrādei un novadpētniecības darbam. Paganīdā vēl neko konkrēti nevarot paziņot, bet, kā sakā R. Lenša, pašvaldības vadības nostāja ir, ka bibliotēkai Vecpilsētas laukumā jāpaliek maksimāli ilgi, cik

vien to jaus apstākļi.

Tā kā pavasarī pilsētas bibliotēkai aprītēs 100 gadu kopš tās izveidošanas, jau kopš februāra apmeklētājiem ir pieejama tās vēsturei veltīta izstāde. Tajā, aplūkojot vēsturiskas fotogrāfijas un dokumentus, var uzzināt, ka bibliotēkas darbība sākās 1921. gadā, kad 1. maijā nodibināja Jēkabpils Izglītības biedrību un tā ierīkoja bibliotēku ar lasāmo galdu. Līdz gada beigām jau bija reģistrēti 55 lasītāji. 1927. gadā Izglītības biedrības bibliotekārs Aivars Pāvuliņš Izglītības ministrijas Vispārigo lietu pārvaldei rakstīja, ka bibli-

otēkā pastāv lasāmgalds laikrakstiem, žurnāli tiek iesieti un izsniegti abonementā. Tolaik bibliotēka atradās Lielajā (tag. Brīvības) ielā 75. Trīsdesmitajos gados tā bija vienīgā publiskā, bez maksas pieejamā bibliotēka Jēkabpilī.

Pēckara gados vairākkārt mainījās bibliotēkas atrašanās vieta un nosaukums, bet par Jēkabpils pilsētas bibliotēku oficiāli tā kļuva 1962. gadā, līdz tagadējā mājvietai Vecpilsētas laukumā 3 nonāca 1990. gadā.

Jubilejai veltītā izstāde «Bibliotēkas simtgadi gaidoti» skatāma līdz 31. marتمون ●

Gaismas reklāmas stends un Ulbrokas bibliotēkas telpu vizuālais noformējums

Februārā mēnesim šogad ir raksturīgs ainaviski balti sniegoti klajums, īpaši smalki ziemas rāksti un patīkama vēsums, arī bibliotekāru domas un darbus tas pietuvinājis bibliotēku telpu vizuālajam noformējumam. Gada nogalē no ieceres līdz realizācijai tika uzsākta gaismas reklāmas stenda "Ulbrokas bibliotēka" un iekštelpu uzrakstu izgatavošana.

Darbu veikšanai tika pieaicināts Tālivaldis Langenfelds – mākslinieks dizainer, kas profesionāli bibliotēku nozarē veidojis vizuālo noformējumu vismaz divdesmit Latvijas grāmatvidēm – publiskājām telpām. Meistarā legūtā vizuālā pieredze un spēja ieklausīties katrā jaunā gadījumā liek justies vienoti, bet atšķirīgi, īpaši un iederigi.

Ulbrokas bibliotēkas telpu noformējumā māksliniecisko formu veido telpiskums, gaišums, liniju un krāsu tonalitāte. Telpiskā informācijas teksta maketešana, izgatavošana un uzstādišana ir pabeigta, radot lasītājam aicinošu un saprotamu vidi par grāmatu krājuma saturu izvietojumu. Informatīvās norādes ir redzams, organizējošs un izprotams risi-

nājums grāmata kārtojuma skaidrojumam. Gluži tikpat aicinošs un iestādes atpazīstamibai nepieciešams ir gaismas reklāmas stends "Ulbrokas bibliotēka", kurš jebkurā gadalaikā un diennakts stundā aicinās un atgādinās par bibliotēkas darbību. Stopiņu novada Ulbrokas bibliotēkas logo visu citu pašvaldības institūciju starpā ir īpašs grāmata bruņurupucis, ko 2016. gadā veidoja māksliniece Gundega Muzikante.

Gaismas reklāmas noformējumā logo atspoguļojumam izmantots telpiskums un krāsu piesātinājums. Dzīvīgums, kas piemīt logo dizaina noskaņai un iestādes būtbai gan formas, gan satura ziņā.

Esam pateicīgas Tālivaldim Langenfeldam par profesionālu sadarbību, izjustu attieksmi un ieguldītā darba mīlestību. Kā noprobtams, it visā, mīlestība un atbalsts arī no dzīvesbiedres Lindas, kas salti ziemotā sestdienas dienā piedalījās telpas vizuāla noformējuma rādišanā. Paldies nozares pārstāvjiem, sirds cilvēkiem – vēlam arvien radošu prieku un noskaņu jaunu dizainu apzināšanā un istenošanā.

Daiga Brīgmane,
Ulbrokas bibliotēkas vadītāja

Salacgrīvas bibliotēkā izvērtēts pabeigtais remonts

Salacgrīvas novada bibliotēkā pabeigti remontdarbi. Līgumā ar darbu veicēju – SIA Procel PRO OU, Latvijas filiāle – par telpu vienkāršoto atjaunošanu bija paredzēts, ka būvniekam jādemontē divas stikla starpsienas, jāveic telpu remonts un viena starpsiena jāatjauno. Zāles un darbinieku telpai jānomaina durvis. Lasītavas telpā jāizveido piekārto griestu sistēma un jāievēl jauna elektroinstalācija. Pašvaldība šiem darbiem atvēlēja 19 674 eiro (ar PVN).

Bibliotēka nu ir gaišāka un plašāka, tās vadītāja Hedviga Inese Podziņa ar remontu ir apmierināta: – *Celtnieki strādāja no deviņiem rītā, līdz vēlam vakaram, arī sestdienās. Pielāgojāmies viņu darba laikam. Par savējiem celtniekiem varam teikt tikai tos labākos vārdus. Viņa vērtē, ka daudzus gadus šī iestāde dzīvojusi kā pagātnes ēnā, bijusi savdabīga padomīja. Lasītāji palaikam vaicājuši, kad bibliotēkā būs kādi uzlabojumi. Vēicot remontu, telpas kļuvušas plašākas, ir sakārtota servera un atpūtas telpa, arī darbinieku ģērbtuvi, kas nebija remontēta kopš ēkas uzaņēšanas. – Skaista, ar regulējamiem gaismekļiem ir jaunā izstāžu siena. Telpai tagad ir modernāks izskats un noteikti apmeklētājiem patiks, – stāsta bibliotēkas vadītāja.*

Kad beigties ārkārtas situācija,

Salacgrīvas novada būvniecības projektu vadītājs Māris Aizsils (no kreisās), strādnieks Oskars Ērglis, novada bibliotēkas vadītāja Hedviga Inese Podziņa un arhitekts Dzintars Bernhards novērtē Salacgrīvas bibliotēkā paveikto

H. I. Podziņa plāno *ar glanci* atklāt atjaunotās telpas. Turklat viņa atzīmē, ka laiks remontam bijis ļoti pateicīgs, jo bibliotēka

bija apmeklētājiem slēgta un celtnieki varēja droši strādāt.

Ilgas TIESNESES teksts un foto

Grāmatas uzrunā lasītājus

Grāmata ir domu matrica, lasītājs ir atskanotājs. Bez lasītāju grāmata ir mēma, caur lasītāju grāmata runā. Lai Ulbrokas bibliotēka būtu vieta ne tikai klussajai, bet arī skaļajai lasīšanai, lai nesen pārvestās grāmatas "ierunātos" un pieskandinātu jaunās mājas kultūras centrā "Ulbrokas Pērle", 2020. gada augustā un septembrī bibliotekāres aicināja lasītājus un vienus sveikt bibliotēku ar kādu brīvi izvēlētu literāra darba fragmentu no brīvpieejas krājuma un lasītavas daudzveidīgajiem resursiem.

Aicinājumam atsaučas 24 dažāda vecuma bibliotēkas lasītāji, krājumā sameklējot sev tuvu grāmatu. Izvēlētie fragmenti ir ļoti dažādi pēc saturu, tapšanas laika un žanriskās piederibas. Audio formātā ierakstijām dzeju, tautasdziesmu, stāstu, romānu, lugu un bibliotēkas veidoto novadpētniecības materiālu fragmentus. Lasijumi galvenokārt latviski, taču ieskanas arī krievu un grieķu valoda.

Sakām paldies visiem, kas piedalījās: Ilvai, Vitai, Dārtai, Ilzei,

Zandai, Uldim par pašsacerētu dzejoli, Ivetai, Gustavam, Gintai, Vitai, Dainim, Jausmai, Ramonai, Allai, Jānim, Inesei, Anita, Vijai, Kristapam, Luīzei, Elzai, Kristiānam, Linai un Matisam!

Īpašs paldies novadnieka dzejnieka un atdzēerotāja Pētera Brūvera dzivesbiedrei Ivetai par izjusto vīra dzejola lasījumu.

Lielis paldies arī Dainim! Dainis ierakstam izvēlējās izziņošu vēsturisku pētījumu, īpaši sagatavoja nelielu komentāru un ļoti konceptīvi atklāja 1917. gada Krievijas revolūcijas sagatavošanas un norises aizkulises izlūkdienestu darbinieku redzējumā.

Audio ieraksts ir dabisks, nepiespiests, sirsnijs. Šur tur kāds troksnītis, tiek pāršķirta nākamā lapa, fonā bibliotekāre stāsta par krājumu vai lasītājs nedaudz saminstinās. Kā dzīvē. Patiess bibliotēka un grāmatu miloši lasītāji.

Ārkārtas situācijai ieigstot, nolēmām atklāt satikšanās un labu noskauju noslēpumu – literārs sveiciens kopības izjūtas veicināšanai ar idejām labai lasāmvielai. Šoreiz grāmatu ekspertu un saturu veidotāju lomā – lasītāji!

Ieraksts pieejams tiešsaistē "Rū-

nājošās grāmatas": <https://youtu.be/Ap5d9c4SjM>.

Ierakstā klausāmi sekojošu autoru darbu fragmenti:
Vācietis, Ojārs. Dzeja
Ķempe, Mirdza. Dzintara spogulis

Aspazija. Saulains stūrītis
Kalns, Ints. Es runāju nopietni
Vācietis, Ojārs. Dzeja

Sterģis, Uldis. Mana mūza
Brūveris, Pēters. Aiz stikla
Ахматова, Анна. Лирика

Ksenofonts. "Anabāze"
"Kastanis"

"Vecmāniņa"

Tautasdziešma

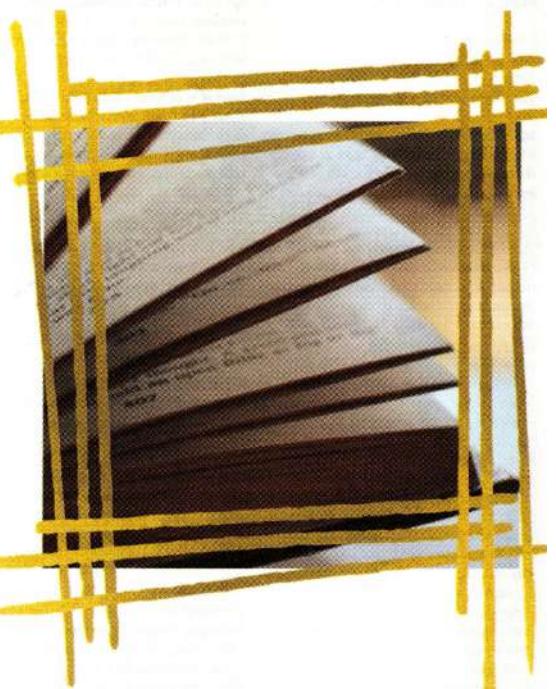
Pirss, Bobijs. Viljams Ventons un
Lurīdija zaglis

Rasela, Reičela Renē. Nikijas dieinasgrāmata
Pantermillere, Alise. Lotas dieinasgrāmata. Pilna māja ar trūšiem

Lindgrēne, Astrida. Karlsons, kas dzīvo uz jumta, lido atkal
Hedons, Marks. Savādais atgadi-

jums ar suni nakti
Rungulis, Māris. Sikspārnis
Sapkovskis, Andžejs. Likteņa zobens

Eglitis, Anšlavs. Cilvēks no Mēness

Užāne, Jette. Jettes dienu grāmata

Trautmanis, Andris. Izlūkošanas noslēpumi

Adlere, Elizabete. Celojums uz Kapri

Priede, Gunārs. Sēnes un siens

Projekta idejas autore un
istenotāja Ulbrokas bibliotēkas
kultūras projektu vadītāja
Ieva Sproģe

Oda bibliotēkām Somijā, lasīšanai un runas brīvībai

Dr. arch. ZANE RAMINA

Helsinki Centrālo bibliotēku "Oodi" projekta 2005. gadā dibināta, Helsinkos bazēta un visā pasaule ar izciliem būvprojektiem atpazīstamību ieguvusi somu architektu firma "ALA Architects", kas uzvarēja starptautiskajā būvprojekta konkursā 2013. gadā.

Gatavojoties bibliotēkas projektēšanai, Helsinki publiskās bibliotēkas un pilsētas sabiedrība ilgstoši strādāja pie ideāla publiskās bibliotēkas projektešanas uždevuma. Sabiedrības līdzdalība programmas izstrādē tika izvirzīta par prioritāti, aicinot katu pilsoni izteikties par pakalpojumiem, kurus viņš vēlas saņemt jaunajā bibliotēkās ēkā, un telpām, kādās vēlētos redzēt bibliotēkā. Sākotnēji ikviens tika aicināts izteikt savas domas, idejas, sapnis par bibliotēku. Pilsētas iedzīvotajiem un viestiem lūdza atklāt, ko viņi vēlētos darīt bibliotēkā. Tika saņemtas visdažādākās idejas, no kurām liela daļa ari iekļauta bibliotēkas projekta. Jaunajā ēkā cilvēki vēlējās redzēt nekomerciālu, brīvi pieejamu vietu, kur satikties un gūt zināšanas. Iedzīvotajai vēlējās bibliotēku visām manām, bibliotēku ar jauniem pasākumiem katru dienu. Vēlējās vietu, kur mācīties, apgūt jaunas prasmes, izmēģināt jaunas tehnoloģijas, piedzīvot neredzētas un baudit ikdienīšķas, sāniem tradicionālās lietas, veidot izglītotu, zinošu un uz sadarbiņu vērstu sabiedrību.

Helsinki Centrālā bibliotēka "Oodi" atrodas pašā Helsinku centrā, pret Somijas parlamenta ēkai, kas simboliski parāda varas un tautas sadarbošanos un vienotību. Kopā ar modernās mākslas muzeju "Kiasma", Helsinki mūzikas centru un koncertzāli "Finlandia" bibliotēka veido Kansalaistori laukumu kā aptverošu, kultūrai un mākslai veltītu apbūvi. Neapbūvētā zemes gabals galvapsīlētās centrālajā daļā 21. gs. sākumā ir bijusi ārkārtīga veiksme, meklējot vietu jaunajai Helsinki Centrālajai bibliotēkai. 98 miljonus eiro vērtā arhitektoniski izteiksmīgā ēka tika uzbūvēta uz pēdēja neapbūvētā zemes gabala Helsinku centrā...

"Oodi" kā izcila Somijas 21. gs. sākuma architektūras zīme, publiska un brīvi pieejama bibliotēka, ir būvēta no Somijā iegūstamiem būvmateriāliem ar somiem raksturīgu skrupulozu attieksmi pret apkārtējo vidi, klimatu, mentālitāti, pasaules sabiedrības attīstības aktuālītātēm. Ēkas architektūrā nemīti vērā Somijai raksturīgi klimatiskie apstākļi un ar tiem saistītie cilvēku dzives ritma paradumi.

Bibliotēkas ēkas nesoši konstrukcija shemā ir izmantojusi inovatīvi risinājumi. Ēkas nesošās konstrukcijas sastāv no tērauda kopnēm un sijām, divām masīvām metāla ārkām, kas veido asimetrisku tilta konstrukciju ar 100 metru laidumu pāri pirmā stāva plāsajai vestibula telpai. Šī konstrukcija dod iespēju brīvi

Zane Ramiņa

Helsinki Centrālās bibliotēkas "Oodi" trešā stāva kopskats

Helsinki Centrālā bibliotēka "Oodi"

veidot telpas interjeru bez kominām un saglabā iespēju nākotnē būvēt zem ēkas pazemes tuneli.

17 250 kvadrātmētrus plašajā bibliotēka lielākā daļa ir paredzēta dažādām publiskām aktīvitatēm, piemēram, kinoteātrim, individuālam un grupu mūzikas nodarbībām, izstāžu un pasākumu telpām, kafejnīcām un restaurānam, pašvaldības un Eiropas Savienības informācijas telpām. Ēka plāsajā bibliotēkā ir samērā mazs grāmatu krājums - 100 tūkstoši, jo "Oodi" piedāvāto pakalpojumu klāstā ļoti nozīmīgu vietu iespējām bibliotēkas e-katalogs un grāmatu rezervācija tīmeklī pirms bibliotēkas apmeklējuma, kā arī grāmatu šķirošanas roboti, kas dod iespēju lasītājiem piedāvāt pieejumu 3,4 miljoniem vienību lielai grāmatu krātuvei.

"Oodi" ir trīs virszemes stāvs un viens pazemes stāvs, kas atvēlēts personāla vajadzībām. Katrā bibliotekas stāvā valda sava, unikāla gaisotne, kas rada apmeklētājiem viegli uztveramu vidi un ļauj ātri atrast meklēto.

Bibliotēkas pirmās stāvs ir vienmēr mainīgs, brīvi transformējams, pielāgojams dažādām aktīvitatēm un veidots kā Kansalaistori laukuma paplašinājums iekštelpā. Apmeklētājiem paredzētas trīs ieejas dod iespēju atvērt pirmā stāvu vestibuļu.

pret ielu vai Kansalaistori laukumu, izvedot bibliotēkas funkciju ārtelpā un publiskos ārtelpas pasākumus ievēdot bibliotēkā. Te var apmeklēt konferenci, noskatīties kinofilmu, baudit nebeidzamus uz telpas baltajām sieņām projektiem digitālās mākslas priekšnesumus, izteikties par aktuālām tēmām ipāšā Helsinki Informācijas centrā, uzzināt ko jaunu par klimati, aktuālītēm, apmeklēt restorānu un, protams, saņemt konsultācijas no bibliotēkām un atlod grāmatas atpakaļ bibliotēkai.

"Oodi" otrsā stāvs ir izveidots par ērtu vietu darbam un dažādām aktivitātēm, kas regulāri tiek mainītas. Te ir vieta apmācībām, piemēram, somu valodas apguvei cīttautiesēm, un praktiskām nodarbībām, piemēram, estsgatavošanā, kā arī innovatīvu tehnoloģiju pašrocīgai apguvei, piemēram, 3D printeru iemēģināšanā. Šajā stāvā ir dažāda lieluma telpas ar atšķirīgu iekārtojumu, kas dod iespēju organizēt apmācības, darba grupas, seminarus, individuālās nodarbības, klausus studijas, mūzikēšanas telpas, satikšanos ar kollegām, draugiem vai ģimeni.

Trešais stāvs ir atvēlēts grāmatām. Lielātelpas griestī formā, materiāla virsma struktūra un virsgaismas rada plāsuma un viegluma sajūtu. Visas ārsienas no gridas līdz griestiem ir stik-

lotas, paverot apmeklētājiem skatu uz Helsinki pilsētu un nodrošinot vizuālu saikni ar ārtelpu. Tā ir brīnišķīga telpa, kurā ar mēbeju izkārtojuma palīdzību ir izveidotas vietas, kur atpūsties, lasot grāmatu ērtā atpūtas krēslā ar skatu uz Somijas parlamenta ēku, iegrīmt grāmatu pusēlū ērtās lasīšanas oāzēs, rotātājes ar bērniem bērnu bibliotēkā, klausīties pasakas noslēpumainā pasaku istabā, vērot pilsētu, apmeklēt bibliotēkas kafejnīcu, lasīt periodiku, klausīties akustiskās mūzikas priekšnesumus, brīvpieejas plauktos pāriekšēji rezerves grāmatas, saņemt bibliotekāra konsultācijas vai nopietni pievērsties studijām. Tas viss ir apvienots vienā telpā, katrai funkcijai radot ērtu vidi. Telpas plānojums ir viegli pārredzams, bet dažādo mēbeju izkārtojumi dod iespēju cilvēkiem atrast sev piemērotāko vietu, kur uzkavēties, lasīt, sarunāties, mācīties vai vienkārši atpūsties.

Visas bibliotēkas brīvpieejas telpas ir pievērstā uzmanībā telpas dizainam, kas nodrošina videopieejamību, funkcionālīti un telpas akustisko kvalitāti – visi stāvi ir pieejami no lifta, gridas segumā un iestrādātas reljefas zīmes vājredzīgiem un nereķķīgiem cilvēkiem, informācijas norādes ir veidotas ar kontrastējošām krāsām, un apzīmēju-

mos tiek lietots Braila raksts. Telpas ir iekārtotas ar mēbelēm, kas piemērotas kā bērniem, tā pieaugušajiem. Telpu apdarē un iekārtojumos ir lietoti dažādi skānu absorbējoši virsmu materiāli un interjerā elementi, lai nodrošinātu augstu akustiskā komforta līmeni.

Būtiska nozīme telpu interjerā ir krāsai. Ir lietoti dabiski krāsotoni un salikumi, kas harmoniski nojauc robežu starp iekštelpu un ārtelpu. Pirmā stāva grīda un griesti ir melnā krāsa, ko notūše griestu plaknē lietoto Somijas egles listiņu tonis. Melnā krāsa kontraste ar baltajām antresola stāva sienām, uz kuļām tiek demonstrēti digitālās mākslas darbi. Otrājā stāvā dominē tumšie toni, bet trešās stāvā apmeklētājiem atveras bezgalīgi gaiss, cerīgs un viegls.

Ēka ir vietas, kurās racionālītā un funkcionālitātē ir piekāpusies ēkas idejas, architektūras un nesošo konstrukciju priekšā, vietām radot grūti izmantojamus vai vispār neizmantojamus grīdu kvadrātmētrus. Tādi zemo griestu dēļ ir pirmājā stāvā, nefunkcionālās vietas un grūti pamanāmās nesošās konstrukcijas cilvēka auguma līmeni ir ēkas otrajā stāvā, bet trešajā stāvā ir plašas, slīpas gridas plaknes, kurās nav pieejamas visiem apmeklētājiem. Minēto trūkumu novērsanai tiek pārkārtots telpu funkcionālais aprīkojums vai lietotas mēbeles, kas novirza bibliotēkas apmeklētāju uz drošu ceļu. Kā atzinusi "Oodi" bibliotēkā, apmeklētāji ienes jaunas idejas bibliotēkas iekārtojumā, un dažas šobrid telpas redzamās mēbeles vai to izkārtojums ir radies ēkas lietošanas laikā, pieļāgojot to jauniem priekšlikumiem. Piemēram, trešā stāva lielētelpa ir papildināta ar krēsliem gar stikloto fasādi, jo cilvēkiem ļoti patīk tur uzturēties un baudit skatu pa logu. Gar trešā stāvā austrumu fasādi, tuvu pie bērnu literātūras nodalās ir novietoti plakāji, kur vecāki var atlāt bērni ratīus.

2019. gada 27. augustā Starptautiskajai bibliotēku asociāciju federācijas (IFLA) Pasauces bibliotēku un informācijas kongressā Atenās Helsinki Centrālā bibliotēka "Oodi" tika izvēlēta par "2019. gada publisko bibliotēku". Tā arī tika atzīta par labāko 16 visas pasaules publisko bibliotēku ēku konkurencē! Bibliotēkas direktore Anna Maria Soininvara (Anna-Maria Soininvara) atzīna, ka "Oodi" tika projekta ilgā laika posmā kopā ar bibliotēkas lietotājiem. Darba laikā tika saņemti vairāk nekā 2000 ierosinājumi, kas ievedesmoja "ALA Architects" architektus. Uzreiz pēc atklāšanas bibliotēkas lietotāji "Oodi" ir pieņēmuši kā savu bibliotēku un loti lepojas ar to. Anna Maria Soininvara to uzskaata par lielu veiksmi. Gada publiskās bibliotēkas tituls parāda, ka "Oodi" ir pamanījusi un augstu novērtē arī pasaules sabiedrību.

Avots: Laiks

Datums: 16-01-2021